

TEKSTİL SEKTÖRÜ

BORA ÇEVİK

Uzman

İKTİSADİ ARAŞTIRMALAR BÖLÜMÜ

EKİM 2015

İÇİNDEKİLER

I. YÖNETİCİ ÖZETİ	3
II. DÜNYADA TEKSTİL SEKTÖRÜ	6
A. ÜRETİM.....	8
B. İHRACAT	9
C. ÜRETİM MALİYETLERİ	11
D. HAMMADDE	12
III. TÜRKİYE’DE TEKSTİL SEKTÖRÜ	15
A. GENEL BAKIŞ	16
B. SANAYİ ÜRETİMİ.....	18
C. KAPASİTE KULLANIM ORANI VE YATIRIMLAR	19
D. ÜRETİM MALİYETLERİ.....	20
♦ HAMMADDE.....	21
♦ İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ.....	22
E. İHRACAT	24
F. YAPISAL FAKTÖRLER	29
G. ONUNCU KALKINMA PLANI ÇERÇEVESİNDE TEKSTİL SEKTÖRÜ.....	31
VI. GENEL DEĞERLENDİRME VE BEKLENTİLER.....	32

I. YÖNETİCİ ÖZETİ

YÖNETİCİ ÖZETİ

Son 20 yılda küresel piyasalarda tekstil sektörü, bir taraftan serbestleşme diğer taraftan da bu sürecin etkilerini sınırlayacak şekilde düzenleyici önlemlerin ön plana çıktığı bir döneme tanıklık etmiştir. 1995 yılında Uruguay Turu'nda imzalanan Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) Tekstil ve Hazır Giyim Anlaşması (ATC-The Agreement on Textiles&Clothing) kapsamında 10 yıllık bir süreçte tekstil ürünleri ihracatına uygulanan kotaların kademeli olarak azaltılması öngörülmüştür. Öte yandan, dünyanın en büyük üreticisi konumunda olan Çin'in pazara girişinin yaratacağı riskler nedeniyle bu ülkeye yönelik uygulanan kotalar 2008 yılına kadar sürdürülmüştür. İzleyen dönemde ise, Çin'in tekstil ürünleri ihracatı küresel krize rağmen yıllık bazda %9,3 oranında artmıştır. 2014 yılı itibarıyla Çin, gerçekleştirmiş olduğu 112 milyar USD'lik tekstil ihracatı ile dünya pazarından %35'lik pay almıştır. İkinci sırada 18 milyar USD'lik ihracat yapan Hindistan bulunurken, katma değeri yüksek ürünleriyle ön plana çıkan Almanya, İngiltere, İtalya ve Güney Kore gibi gelişmiş ülkeler dünyanın önde gelen tekstil ihracatçıları arasında yer almıştır. Türkiye de bu ülkelerin ardından ihracatta 7. ülke olarak konumlanmıştır.

Geçtiğimiz 10 yıllık dönemde dünyada tekstil ürünleri ihracatı genel olarak yukarı yönlü bir seyir izlemiştir. Gerek dünya nüfusundaki artış, gerekse sektörde yaratılan katma değer teknolojik gelişmeler ile desteklenmesi bu gelişmede etkili olmuştur. 2005-2014 arası dönemde, sektörün ihracatı yıllık bazda ortalama %4,6 oranında artış kaydetmiş ve 323 milyar USD seviyesinde gerçekleşmiştir. Böylece, 2014 yılı itibarıyla tekstil ürünleri dünya ihracatından %1,6'lık pay almıştır. Sektör, girdi sağladığı hazır giyim

ürünleriyle birlikte değerlendirildiğinde ise toplam ihracat 822 milyar USD'ye ulaşmaktadır.

Türkiye'de imalat sanayiinde gıda ürünlerinin ardından en fazla ikinci üretimin gerçekleştirildiği tekstil sektöründe 18 binin üzerinde firma faaliyet göstermektedir. Sektör, yarattığı 500 bin kişiye yakın istihdamın yanı sıra net ihracatçı olması bakımından da Türkiye ekonomisine katkı sağlamaktadır.

Türk tekstil sektörü 1996 yılında AB ile imzalanan Gümrük Birliği Anlaşması sayesinde en önemli atılımını gerçekleştirmiştir. Anlaşma sayesinde AB'ye kotasız ihracat yapma hakkı elde edilmiştir. 2007 yılı sonrasında ise DTÖ Tekstil ve Hazır Giyim Anlaşması kapsamında AB tarafından Çin'e uygulanan kotaların kaldırılmasıyla Türkiye AB pazarında ciddi bir rekabet ile karşı karşıya kalmıştır. Tekstil sektörü, emek yoğun bir sektör olmakla birlikte ülkemizde işçilik maliyetleri Avrupa ortalamasının altındadır. Türkiye, Çin ve diğer rakip Asya ülkeleri ile karşılaştırıldığında ise dezavantajlı konumdadır.

Türk tekstil sektörünün genelinde en önemli girdi maliyetini hammadde oluşturmaktadır. Sektörün temel hammaddeleri ise pamuk ve sentetik elyaftan oluşmaktadır. 2014 yılında en büyük 7. pamuk üreticisi olan Türkiye'de üretim dalgalı bir seyir izlemektedir. Bu gelişmede gübre ve mazot gibi üretim maliyetlerinin artışı, küresel pamuk politikaları, alternatif ürünlerin pamuk ekim alanlarına ekilebiliyor olması ve bu ürünlerin getirilerinin pamuk ekiminden yüksek olması etkili olmaktadır.

YÖNETİCİ ÖZETİ

Son yıllarda, Türkiye’de pamuk üretiminin zayıflamasının dışa bağımlılığı artırmasına karşın tekstil ihracatının canlı bir seyir izlemesi, sektörün büyüme ve kârlılığının sürdürülebilirliğine ilişkin endişeleri beraberinde getirmekle birlikte, küresel pamuk fiyatlarının nispeten düşük seviyesi sektör üzerindeki maliyet baskısını sınırlandırmaktadır.

Diğer temel girdi kalemi olan petrol türevi bir girdi niteliğindeki sentetik elyafta ise, önümüzdeki dönemde petrol fiyatlarının zayıf görünümünü sürdüreceği beklentisi paralelinde fiyatların baskı altında kalması ve sentetik ürünleri girdi olarak kullanan tekstil firmalarının olumlu yönde etkilenmesi beklenmektedir.

2014’te Türkiye’nin tekstil ihracatında ilk beş sırada Almanya, İtalya, Rusya, ABD ve İngiltere yer almıştır. Hızlı büyüyen pazarlardan Rusya’ya ihracat son 2 yıllık dönemde ülke ekonomisindeki belirsizlikler ile sert bir şekilde gerilemektedir. IMF verilerine göre 2015 yılında %3,8 daralması beklenen Rusya ekonomisindeki zayıf seyrin 2016 yılında da sürmesi beklenmektedir. Bu çerçevede, söz konusu durumun sektör üzerindeki aşağı yönlü riskleri artırdığı düşünülmektedir.

2015 başında Türkiye ve İran arasındaki tercihli ticaret anlaşmasının yürürlüğe girmesi ve karayolu taşımacılığındaki sorunların ortadan kalkmasıyla ilk 8 aylık dönemde tekstil ürünleri ihracatı bir önceki yılın aynı dönemine göre %20’lik artış kaydederek 238 milyon USD’ye ulaşmıştır. 77 milyonluk nüfusuyla güçlü bir iç pazara sahip olan İran ile artan dış ticaret

ilişkisinin, Rusya’da devam eden iç talep daralması nedeniyle ihracatımızda gözlenebilecek olumsuz etkiyi sınırlandırması beklenmektedir.

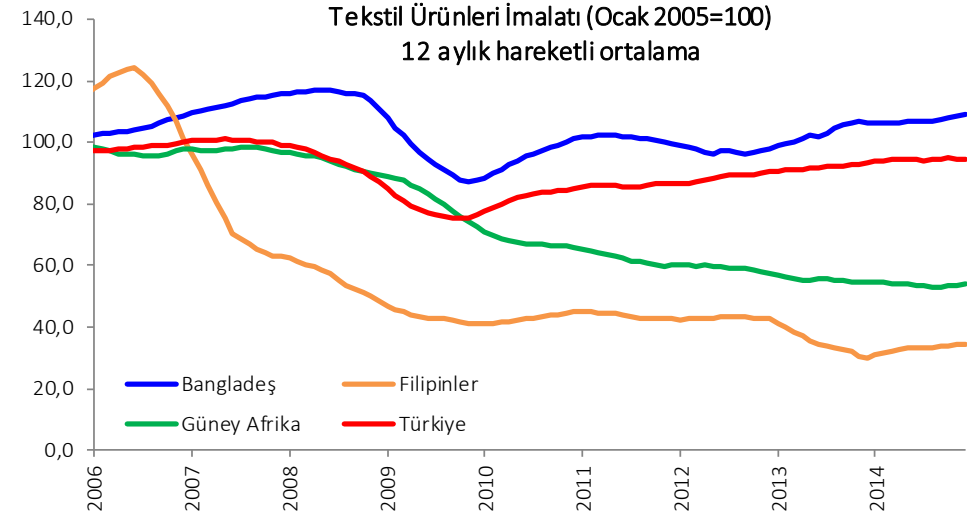
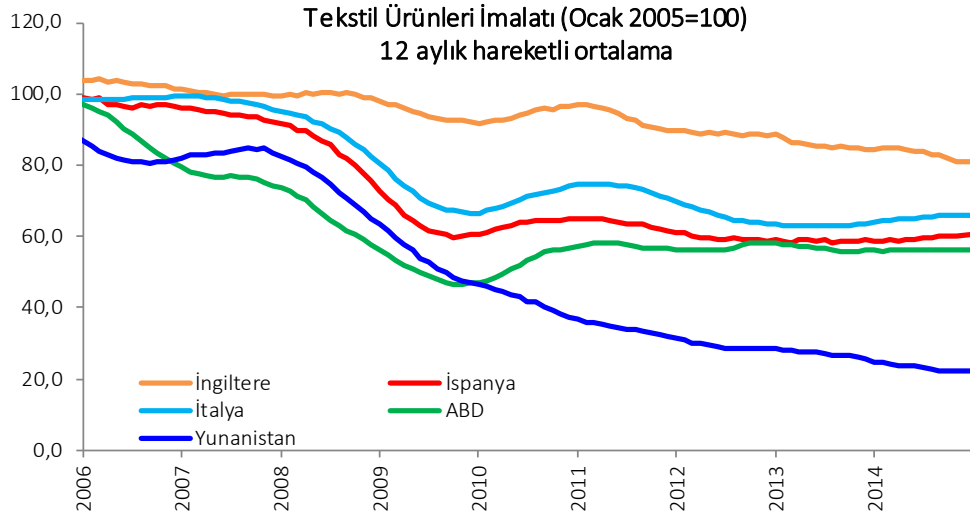
İhracatçı yapısıyla tekstil sektörünün döviz kurlarındaki gelişmelere duyarlılığı yüksek düzeydedir. Fed’in faiz artırımına başlamasının beklendiği önümüzdeki dönemde dolardaki güçlü seyrin süreceği öngörülmektedir. Bu çerçevede, gerek euroda gerekse rublede zayıf seyrin devam edeceği ve bu durumun da ana ihrac pazarları dikkate alındığında sektörün kârlılığı üzerinde baskı yaratabileceği düşünülmektedir. Öte yandan, TL’nin önemli ölçüde değer kaybetmesiyle birlikte ihracatçı firmaların fiyat rekabeti açısından avantaj sağlayabileceği düşünülmektedir.

II. DÜNYADA TEKSTİL SEKTÖRÜ

DÜNYADA TEKSTİL SEKTÖRÜ / GİRİŞ

- Geleneksel üretimini sanayi devriminin ardından kitle üretimine çeviren tekstil sektörü, günümüzde teknolojik gelişmelerin desteğiyle birlikte geniş ürün gamı ile önemli bir endüstri koludur.
- Tekstil ürünleri elyaf ve iplikten üretilen malzemelerin üretimi ile bu malzemelerin şekillendirilmesini ve mamul hale getirilmesini içermektedir. Tekstil üretimi alt sektörleri itibariyle büyük ölçüde sermaye yoğun bir sanayidir. Kimyasal elyaf ve iplik çekimi dünyanın en sermaye yoğun sanayi sektörlerinden biri olup petrokimya sanayi içinde yer alırken; iplik, dokuma, örme ve tekstil terbiye işletmeleri diğer sermaye yoğun sanayi sektörünü oluşturmaktadır.
- Tekstil sektörü elyaf, iplik, dokuma ve örme kumaş, dokusuz yüzeyler, ev tekstili ve halılar gibi çok geniş ürün yelpazesine sahiptir. Tekstil sanayinde üretilen elyaf, iplik ve kumaşlar ara girdi niteliğindeki ürünlerdir. Öte yandan, ev tekstili ve halı gibi tekstil ürünlerinin bir kısmı nihai ürün olarak kullanılmaktadır. Dokuma ürünleri imalatı ise, geniş bir sanayi kolunu oluşturan hazır giyim sektörünün en önemli girdisini oluşturmaktadır.
- Tekstil ürünleri imalatı günümüzde büyük ölçüde gelişmekte olan ülkelerde yoğunlaşmıştır. Sermaye yoğun bir sanayi olmasına rağmen gelişmekte olan ülkelerin işgücü maliyetleri bakımından avantajlı konumda bulunması bu gelişmede etkili olmaktadır. Gelişmiş ülkeler ise özellikle teknik tekstil ve katma değeri yüksek ürünlerin üretimini yapmaktadır.

DÜNYADA TEKSTİL SEKTÖRÜ / ÜRETİM

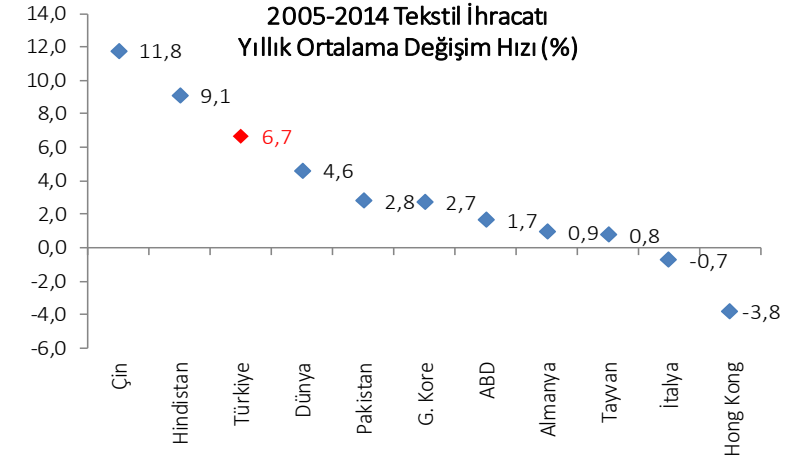

- Dünyanın en büyük ekonomisi ABD'de 2009 yılına kadar gerileme eğiliminde olan tekstil ürünleri imalatı 2010 yılında bir miktar toparlanmış, izleyen dönemde ise yatay seyretmiştir. Ancak, üretim seviyesi halen 2005 yılındaki seviyenin belirgin şekilde altında kalmaya devam etmektedir. Küresel krizin etkilerini henüz atlatamayan Avrupa'da da tekstil ürünleri imalatı krizin ardından gerilediği seviyelerden toparlanamamıştır.
- Tekstil sektörünün önem arz ettiği başlıca gelişmekte olan ülkelerde sektörün genel olarak gelişmiş ülkelere kıyasla küresel krizden daha az etkilendiği görülmektedir.

Kaynak: Datastream, İAB Hesaplamaları

DÜNYADA TEKSTİL SEKTÖRÜ / İHRACAT

İhracat (milyar USD)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Pay (%)	
	2005	2005	2005	2005	2005	2005	2005	2005	2005	2005	2005	2014
Çin	41,1	48,7	56,0	65,4	59,8	76,9	94,4	95,5	106,6	111,7	19,1	34,5
Hindistan	8,3	8,9	9,6	10,4	9,1	12,8	15,3	15,3	18,9	18,3	3,9	5,6
Almanya	13,6	14,5	15,5	15,9	12,1	13,2	15,7	13,9	14,4	14,8	6,3	4,6
ABD	12,4	12,7	12,4	12,5	9,9	12,2	13,8	13,5	14,0	14,4	5,7	4,4
İtalya	14,8	15,4	16,6	16,1	11,8	13,0	14,7	13,2	13,5	13,9	6,9	4,3
G. Kore	10,4	10,1	10,4	10,4	9,2	11,0	12,4	12,0	12,0	13,2	4,8	4,1
Türkiye	7,1	7,6	9,0	9,4	7,7	9,0	10,8	11,1	12,2	12,6	3,3	3,9
Tayvan	9,7	9,8	9,7	9,3	7,9	9,7	11,0	10,3	10,2	10,4	4,5	3,2
Hong Kong	13,8	13,9	13,4	12,3	10,0	11,3	11,3	10,5	10,7	9,8	6,4	3,0
Pakistan	7,1	7,5	7,4	7,2	6,5	7,8	9,1	8,7	9,3	9,1	3,3	2,8
Diğer	77,1	81,0	89,6	90,9	75,2	83,4	94,4	88,8	93,9	95,3	35,8	29,5
Toplam	215,4	230,0	249,6	259,6	219,2	260,3	302,9	292,6	315,8	323,4	100,0	100,0

- Tekstil sektöründe kayıtdışılık gibi yapısal sorunlar nedeniyle ülkelerin gerçekleştirdiği ihracat, üretim kapasitesini yansıtmaması bakımından önem taşımaktadır. Düşük işgücü ücretleri nedeniyle maliyet avantajına sahip olan ülkelere Çin ve Hindistan, 2014 yılında en fazla ihracatı gerçekleştiren ülkeler olmuştur. Tayvan ve Pakistan gibi dünya ticaretinden düşük pay alan diğer gelişmekte olan ülkeler de sektörün önemli oyuncularını arasında yer almaktadır.
- Gelişmiş ülkeler ise, son 10 yıllık dönemde nispeten zayıf bir görünüm sergilemiştir. Bu dönemde, genel olarak gelişmiş ülkelerin ihracatı artış kaydetmekle birlikte, ülkelerin toplam ihracattan aldıkları pay gerilemiştir. Örneğin, Almanya ve ABD'nin tekstil ürünleri ihracatı artış kaydetmesine rağmen, küresel ihracattaki payları %5'in altına gerilemiştir. Öte yandan, küresel krizin etkilerini henüz atlatamayan İtalya'nın ihracatı düşüş kaydederken Avrupa pazarında artan maliyet baskısı Türkiye'nin lehine işlemiştir.

Kaynak: UNCTAD, TÜİK

DÜNYADA TEKSTİL SEKTÖRÜ / İHRACAT

Toplam İhracat (milyar USD)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Değ.* (%)
Dokumaya elverişli maddelerden diğer hazır eşyalar	31,8	34,5	37,9	41,9	39,3	44,6	51,3	51,2	57,5	59,7	7,3
Tekstil iplikleri	40,9	44,3	48,1	47,0	38,0	50,4	58,4	54,8	59,1	59,3	4,2
Özel iplikler ve dokunmamış mensucat	30,2	32,7	36,7	40,2	34,5	41,6	48,2	45,9	48,5	50,3	5,8
Sentetik filamentler ve mensucat	32,3	33,7	36,6	38,0	32,5	36,2	44,2	43,4	46,2	49,1	4,7
Örme mensucat	19,9	21,9	24,3	25,0	21,9	26,2	30,7	30,3	32,9	34,2	6,2
Pamuklu mensucat	29,0	29,5	30,1	31,3	24,2	28,5	33,8	31,5	34,5	32,7	1,3
Halılar ve diğer yer kaplamaları	12,0	12,8	14,5	14,8	12,4	14,1	15,5	15,3	16,4	16,7	3,7
Kordelalar, etiketler ve tüller	8,2	9,0	9,5	9,5	7,5	8,7	9,7	9,6	10,4	10,8	3,1
Diğer maddelerden dokunmuş mensucat	11,1	11,5	12,0	12,0	8,9	9,9	11,3	10,6	10,6	10,5	-0,6

*2005-2014 arası yıllık ortalama

- Tekstil ticaretinin ürün bazında dağılımı incelendiğinde, ev tekstili ürünlerini de içeren dokunmuş maddelerden diğer hazır eşyalar kaleminin son yıllarda küresel ölçekte ihracatının hızlı bir artış kaydettiği görülmektedir. Nitekim, 2005 yılında 31,8 milyar USD'lik ihracat ile sektörün ihracatında en büyük 3. kalem olan bu ürün grubunda ticaret, son 10 yıllık dönemde diğer tekstil ürünlerinden olumlu yönde ayrılmış ve 2014 yılında 59,7 milyar USD ile en yüksek ihracat hacmine sahip ürün grubu olmuştur. Aynı dönemde, örme mensucat ihracatı da hızlı artış kaydederek 2014 yılında 34,2 milyar USD'ye ulaşmıştır.
- Tekstil sektörünün ana ürünlerinden olan tekstil iplikleri ile sentetik filamentler ve mensucat ihracatı küresel krizin en yoğun hissedildiği 2009 yılında %20 civarında daralmıştır. Pamuk fiyatlarının 2011 yılında tavan yapmasının ardından pamuklu mensucat ihracatı yatay seyretmiş, sentetik filamentler ve mensucat ihracatı ise üreticilerin bu dönemde daha çok petrol bazlı ürünlere yönelmeleri paralelinde güçlü artış kaydetmiştir.

Kaynak: UNCTAD

DÜNYADA TEKSTİL SEKTÖRÜ / ÜRETİM MALİYETLERİ

Üretim Maliyeti* (2012, USD)	Brezilya	Çin	Mısır	Hindistan	Endonezya	İtalya	G. Kore	Türkiye	ABD
Nitelikli İşçi Ücreti (saatlik)	7,2	3,0	2,2	1,5	2,3	29,0	15,1	10,8	19,3
Makine Operatörü Ücreti (saatlik)	5,5	2,0	1,3	0,6	1,4	25,0	10,6	6,8	15,4
Niteliksiz İşçi Ücreti (saatlik)	4,2	1,2	1,0	0,5	0,9	22,0	8,0	6,0	12,7
Makinaların Çalıştığı Saat**	8.200	7.400	7.700	8.400	8.640	8.000	7.400	7.800	8.300
Elektrik Ücreti (kw/saat)	0,14	0,12	0,04	0,11	0,09	0,20	0,07	0,11	0,05
Kira Gideri (m ²)	403	175	217	181	128	1.250	500	217	1.055
Hammadde Maaliyeti***	1,9	1,6	1,8	1,5	1,8	2,0	1,7	1,9	2,2

*%95 verimle çalışan makinada günde 2.600 kg dokuma kumaş üretimi

**Yıllık

***Ham polyester ipliği (kg)

- Dünyanın önde gelen tekstil üreticilerinin üretim maliyeti yapısı incelendiğinde, gelişmekte olan ülkelerdeki işçi ücretlerinin oldukça düşük seviyede kaldığı görülmektedir. Nitekim, işçi ücretinin en düşük olduğu Hindistan'da tekstil sektöründe çalışan niteliksiz işçinin aldığı saatlik ücret 1 doların altındayken bu rakam İtalya'da 22 dolar düzeyindedir. Hammadde maliyetleri bakımından da Çin ve Hindistan gibi Asya ülkeleri avantajlı konumdadır.
- Maliyet yapısı itibarıyla Türkiye, başta işçi ücretleri olmak üzere Asya ülkeleri ile rekabet edebilir konumda değildir. Öte yandan, yurt içinde tekstil sektörünün nispeten moda/marka eksenli, yüksek katma değerli olması, gelişmiş ülkelerin artan tekstil ürünleri talebiyle birlikte Türk tekstilini düşük kaliteli Asyalı rakiplerine kıyasla avantajlı kılmaktadır.

Kaynak: International Textile Manufacturers Federation

DÜNYADA TEKSTİL SEKTÖRÜ / HAMMADDE - PAMUK

Pamuk Üretimi (bin ton)	2011	2012	2013	2014	Pamuk Tüketimi (bin ton)	2011	2012	2013	2014
Çin	7.403	7.620	7.131	6.532	Çin	8.274	7.838	7.512	7.185
Hindistan	6.314	6.205	6.750	6.423	Hindistan	4.235	4.736	5.084	5.334
ABD	3.391	3.770	2.811	3.553	Pakistan	2.177	2.341	2.264	2.308
Pakistan	2.308	2.025	2.068	2.308	Türkiye	1.219	1.317	1.372	1.393
Brezilya	1.894	1.306	1.742	1.524	Bangladeş	806	1.023	1.154	1.197
Özbekistan	871	1.002	893	849	Vietnam	365	490	697	882
Türkiye	749	577	501	697	ABD	718	762	773	778
Diğer	4.813	4.466	4.320	4.007	Diğer	4.873	5.091	5.105	4.975
Toplam	27.743	26.971	26.216	25.893	Toplam	22.667	23.598	23.961	24.052

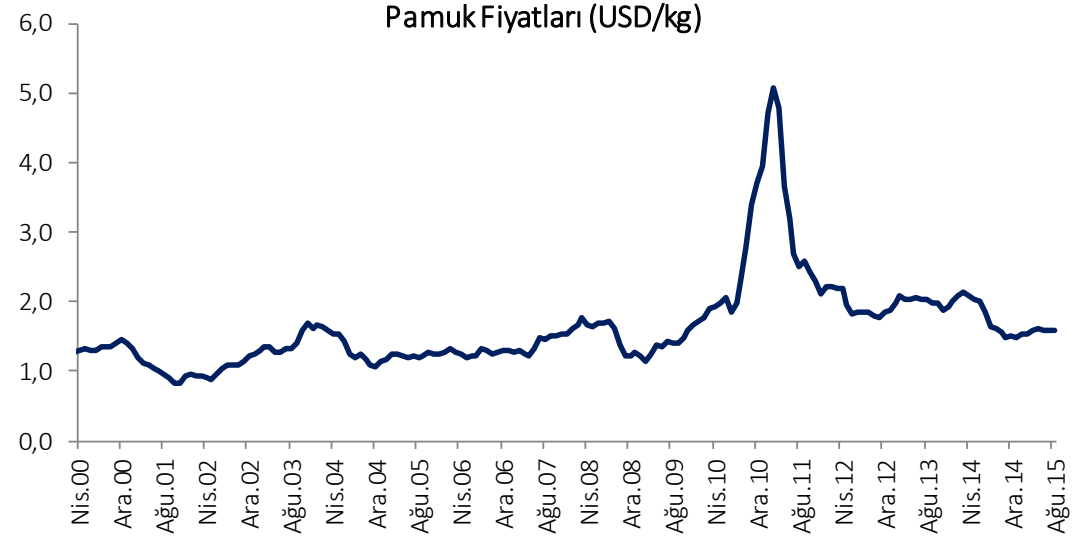
- Sektörün en önemli iki hammaddesi pamuk ve sentetik elyaftır. Tekstil ihracatında söz sahibi olan ülkeler pamuk üretiminde de ilk sıralarda yer almaktadır. En büyük üretici olan Hindistan'ın üretimi 2014 yılında 6,4 milyon ton civarında gerçekleşmiştir. İkinci büyük üretici Çin'in ise pamuk arzını, çiftçilere verdiği destekleri azaltmasıyla birlikte kısıtını görmüştür.
- 2014 yılında pamuk üretiminde dünyada 7. konumda olan Türkiye'de pamuk üretimi dalgalı bir seyir izlemektedir. Bu gelişmede üretim maliyetlerinin (gübre, mazot vb.) artışı, küresel pamuk politikaları, pamuk ekim alanlarına alternatif ürünlerin ekilebiliyor olması ve bu ürünlerin (yerfıstığı, soya, mısır, narenciye vb.) getirilerinin yüksek olması etkili olmaktadır.
- Küresel pamuk tüketimi de son yıllarda istikrarlı bir yükseliş kaydetmektedir. Küresel kriz sonrasında ucuz işgücü maliyetleri nedeniyle fason üretiminin canlandığı Asya ülkeleri genelinde pamuğa olan talep artmıştır. Çin'de ise, pamuk arzının kısılmasına paralel tüketim de gerilemiş olmakla birlikte ülke en büyük pamuk tüketicisi olma özelliğini korumaktadır.

Kaynak: ABD Tarım Bakanlığı

DÜNYADA TEKSTİL SEKTÖRÜ / HAMMADDE - PAMUK

Küresel Pamuk Stokları (bin ton)

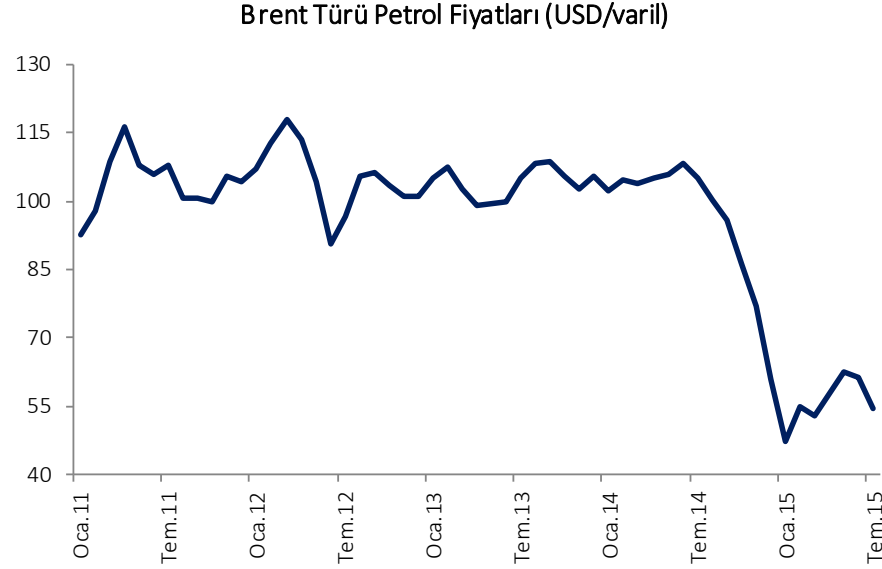
	Çin	ABD	Diğer	Toplam
2011	2.087	566	6.824	9.477
2012	6.181	729	7.481	14.391
2013 (*)	9.607	903	6.354	16.864
2014 (**)	12.074	651	6.805	19.530
2015 (**)	12.080	1.150	8.280	21.510

- Dünya pamuk fiyatları, üretici ülkelerin üretim miktarlarının yanı sıra pamuk stoku seviyesinden de etkilenmektedir. Bu çerçevede, dünyanın en büyük üreticileri Hindistan ve ABD ile yüksek üretiminin yanında dünya pamuk stokunun %50'sinden fazlasına sahip olan Çin küresel ölçekte pamuğun fiyatını belirlemektedirler.
- Üretimdeki azalma nedeniyle yükseliş eğilimine girerek Mart 2011'de tarihi yüksek seviyelerine ulaşan pamuk fiyatları yılın geri kalanında gerileme eğilimi sergilemiş ve izleyen yıllarda yatay bir seyir izlemiştir. En büyük pamuk tüketicisi olan ve 2014 yılına kadar pamuk stoklarını hızla artıran Çin'in, Dünya Ticaret Örgütü kurallarına uyum sağlamak amacıyla pamuk ithalat kotasını sınırlamasının piyasada arz fazlalığı yaratacağı beklentisi pamuk fiyatları üzerinde baskı yaratmaktadır. Bu eğilimin önümüzdeki dönemde de devam etmesi beklenmektedir. Küresel pamuk fiyatlarının düşük seviyesi tekstil sektörü üzerindeki maliyet baskısını sınırlandırmaktadır.

Kaynak: Dünya Bankası, ICAC Cotton (*) Tahmin (**) Projeksiyon

DÜNYADA TEKSTİL SEKTÖRÜ / HAMMADDE - SENTETİK ELYAF

- Dönem dönem pamuk arzında yaşanan sıkıntılar ve ürünün yapısal özellikleri nedeniyle yapay elyaftan üretilmiş kumaşlara eğilim artmaktadır. Yapay elyaflar petrol türevi sentetik elyaflar ve selülozik elyaflar olarak iki gruba ayrılmaktadır. 2012 yılı itibarıyla dünya elyaf üretiminde yapay elyafların payı %68 düzeyindedir. Yapay elyafların %92'si ise sentetik özelliktedir.
- Tekstil sektöründe sentetik ürünlere yönelik eğilim, üretim maliyetlerinin petrol fiyatlarındaki gelişmelere karşı duyarlılığını artırmaktadır. Son 1 yıllık dönemde keskin bir düşüş kaydeden petrol fiyatlarının, önümüzdeki dönemde de önemli üreticilerden İran'a yönelik ambargonun kalkmasıyla birlikte düşük seyrini sürdürmesi beklenmektedir.

Kaynak: Dünya Bankası, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

III. TÜRKİYE'DE TEKSTİL SEKTÖRÜ

TÜRKİYE'DE TEKSTİL SEKTÖRÜ / GENEL BAKIŞ

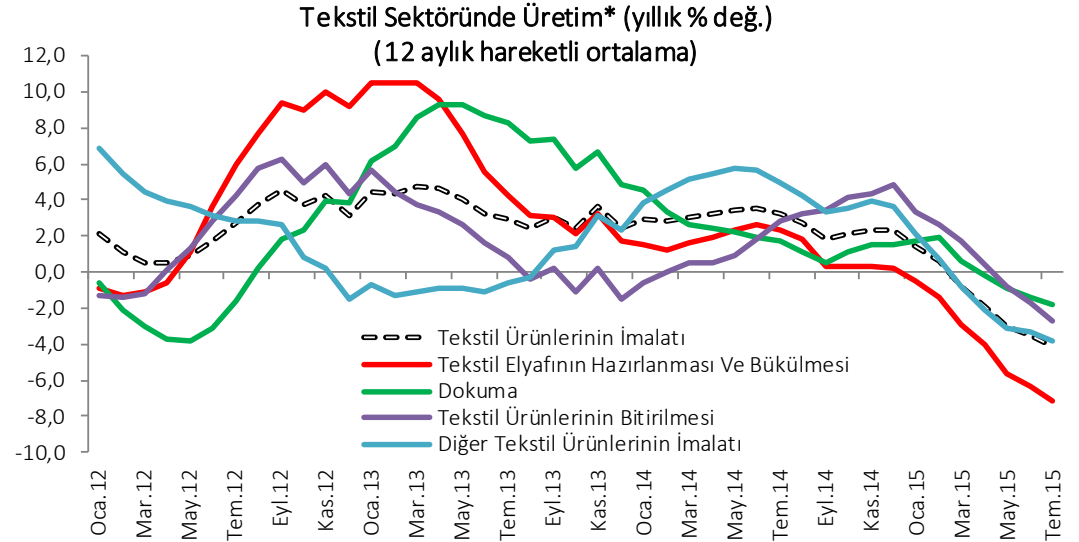
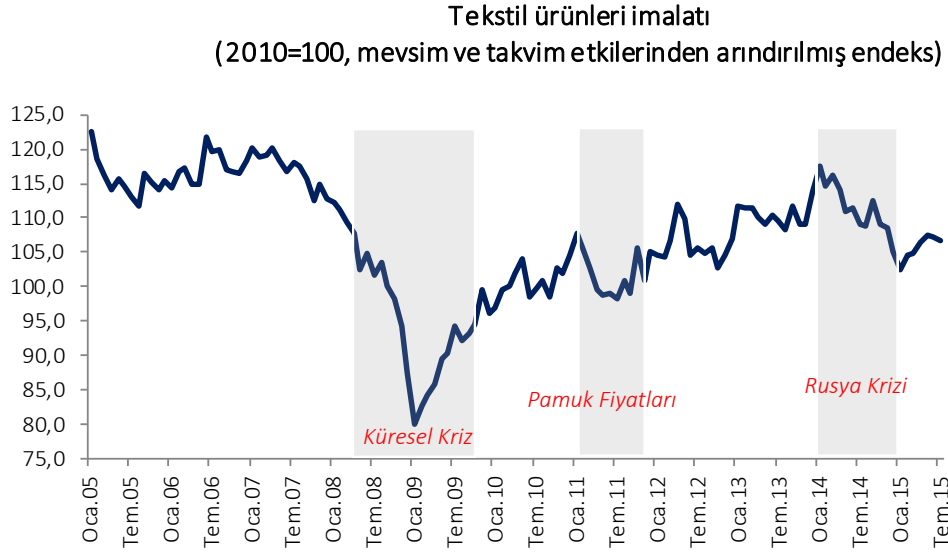
- Cumhuriyet'in ilk yıllarında sanayileşme yolundaki ilk adımın atıldığı tekstil sektörü, günümüzde teknolojik gelişmelerin desteğiyle geniş ürün gamıyla Türkiye ekonomisi için önem teşkil eden sektörler arasında yer almaktadır.
- İmalat sanayiinde üretim hacmi itibariyle gıda ürünlerinin ardından ikinci sırada yer alan tekstil sektöründe 18 binin üzerinde firma faaliyet göstermektedir. Sektör, yarattığı 500 bin kişiye yakın istihdamın yanı sıra net ihracatçı olması bakımından da Türkiye ekonomisine katkı sağlamaktadır. 198 ülkeyle ticaret ilişkisinde bulunan tekstil sektörü, 2014 yılında gerçekleştirmiş olduğu 12,6 milyar USD'lik ihracat ile dünyada 7. sırada yer almıştır.
- Türk tekstil sektörü 1995 yılında AB ile imzalanan Gümrük Birliği Anlaşması sayesinde en önemli atılımını gerçekleştirmiştir. Anlaşma sayesinde AB'ye kotasız ihracat yapma hakkı elde edilirken, AB'nin Ortak Ticaret Politikasına uyum yükümlülüğü çerçevesinde AB ile üçüncü ülkeler arasındaki Tekstil Kısıtlama Anlaşmaları da Türkiye'de uygulanmaya başlanmıştır. Söz konusu kotalar 2005 yılına kadar sürdürülmüştür.
- 2007 yılı sonrasında DTÖ Tekstil ve Giyim Anlaşması kapsamında AB tarafından Çin'e uygulanan kotaların kaldırılmasıyla Türkiye AB pazarında ciddi bir rekabet ile karşı karşıya kalmıştır. Sonuç olarak, Türkiye ucuz işgücü avantajı ile yola çıktığı bu süreçte maliyet bakımından rekabet edemeyeceği Çin karşısında esnek üretim, ürün geliştirme, yenilikçilik ve markalaşma ile rekabet etmektedir.
- Ayrıca, Türkiye'de tekstil sektörü, Uzakdoğu menşeli ürünlerin yaratmış olduğu haksız rekabet nedeniyle en fazla korunan sanayi kolu durumundadır. Çin menşeli ürünler başta olmak üzere antidamping uygulamalarının arttığı tekstil ürünlerinde yer alan 43 farklı kaleme yönelik korumacı politikalar hayata geçirilmiştir.

TÜRKİYE'DE TEKSTİL SEKTÖRÜ / GENEL BAKIŞ

- Türkiye'de tekstil sektörü alıcılar tarafından yönlendirilen değer zincirleri özellikleri göstermektedir. Bu çerçevede, sektörün sürükleyici kısmı tüketiciye yakın olan, satış ve pazarlama kanallarını kullanabilen ev tekstili firmalarıdır. Sektörün orta ve uzun vadede gelişimi için bu firmaların gelişimi büyük önem taşımaktadır.
- Ürün gamının geniş olduğu tekstil sektöründe yoğunlaşma oranı alt sanayi kolları bazında farklılık arz etmektedir. Tekstil elyafının hazırlanması ve dokuma alt sektörlerindeki yoğunlaşma oranı imalat sanayiinin altında olmakla birlikte bu durum rekabetçiliğin yüksek olduğuna işaret etmektedir. Öte yandan son yıllarda, tekstil ihracatına olumlu katkı sağlayan ev tekstili ve endüstriyel tekstil imalatı sektörlerine ilk girişin, yüksek yoğunlaşma oranı nedeniyle daha zor olduğu anlaşılmaktadır.
- Türk tekstil sektörü Avrupa'nın en büyük iplik, ev tekstili ve kot kumaş üretim kapasitesine sahiptir. Dünyada kot kumaş ihracatında 3. sırada yer alan Türkiye, havluda dünyanın ilk 4 tedarikçisinden biridir. Brode ve gipür üretimi için kurulan makine parkı dünyanın en büyük makine parkıdır. ⁽¹⁾
- Türkiye son yıllarda halıya yaptığı yatırımlarla dünyanın en yeni makine parkuruna sahip olmuş, 2013 yılında dünyanın en büyük 2. halı ve yer kaplamaları ihracatçısı konumuna gelmiştir. ⁽¹⁾

(1) Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Tekstil, Hazırgiyim ve Deri Ürünleri Sektörleri Strateji Belgesi ve Eylem Planı

TÜRKİYE'DE TEKSTİL SEKTÖRÜ / ÜRETİM

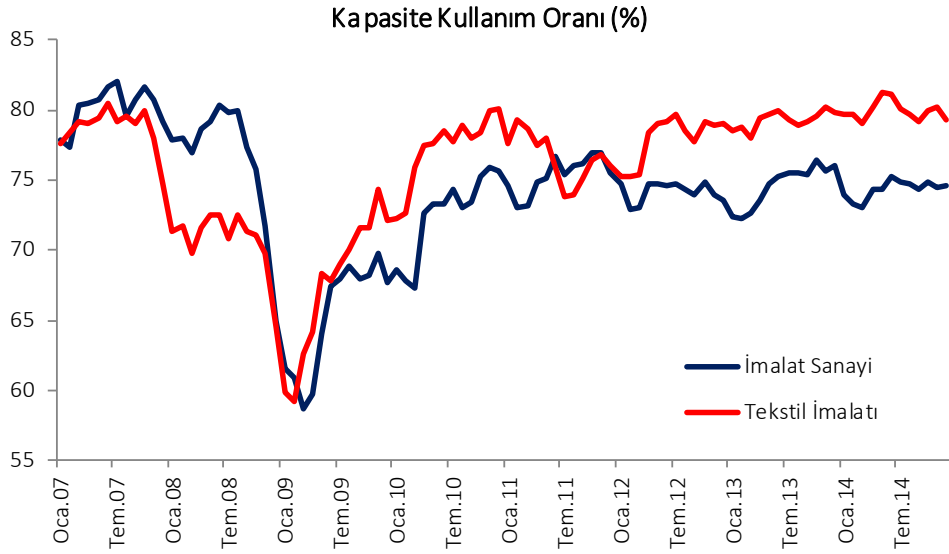

*Sanayi üretim endeksi kapsamındaki alt üretim grupları dikkate alınarak hesaplanmıştır

- 2008 yılında etkilerinin hissedilmeye başlandığı küresel kriz öncesinde, Çin'in tekstil ihracatına uygulanan kotaların kalkmasının ardından dünya pazarında artan belirsizlikler, yurt içinde sektördeki aktivitenin belirgin bir şekilde yavaşlamasına neden olmuştur. İzleyen dönemde ise, sektörde faaliyet canlı bir seyir izlemiştir. Öte yandan, 2011 yılında pamuk fiyatlarının hızlı bir şekilde yükselmesi sonucunda hammadde maliyetlerinin artması sektörün üretim faaliyetlerinde yavaşlamayı beraberinde getirmiştir. Son olarak, Rusya'da yaşanan kriz 2014 yılından bu yana dış ticaret kanalıyla sektörü olumsuz yönde etkilemiştir.
- Daha yakın dönemde tekstil sektörü alt kalemler itibarıyla incelendiğinde ise, tekstil elyafının hazırlanması ve bükülmesi alt grubunun belirgin bir şekilde daraldığı görülmektedir. Dokuma grubunun ise nispeten daha istikrarlı bir seyir izlemesi dikkat çekmektedir.

Kaynak: TÜİK, İAB hesaplamaları

TÜRKİYE'DE TEKSTİL SEKTÖRÜ / KAPASİTE KULLANIMI ve YATIRIMLAR

*Dokuma maddelerinden lif elyaf hazırlayan makineler, dokuma ve örgü tezgahları ve bu cihazların parçaları ithalatı

- Küresel kriz öncesinde imalat sanayiinde kapasite kullanımı tekstil sektörünün üzerinde bir seyir izlerken, 2012 yılına kadar iki seri birbirine paralel bir görünüm sergilemiştir.
- İzleyen dönemde ise, imalat sanayiinde KKO yatay bir seyir izlerken tekstil sektöründe yükseliş sergilemiş ve sektörde yatırım ihtiyacının arttığına işaret etmiştir. Nitekim, kriz sonrası dönemde Türkiye'de büyüme önemli ölçüde katkı sağlayan yatırım harcamaları 2012 yılından bu yana zayıf bir seyir izlerken, tekstil sektörüne yönelik yapılan yatırımlar hız kesmemiş, sektörün Avrupa'daki en büyük üretim üssü konumunu pekiştirmiştir.

Kaynak: TÜİK, TCMB, İAB Hesaplamaları

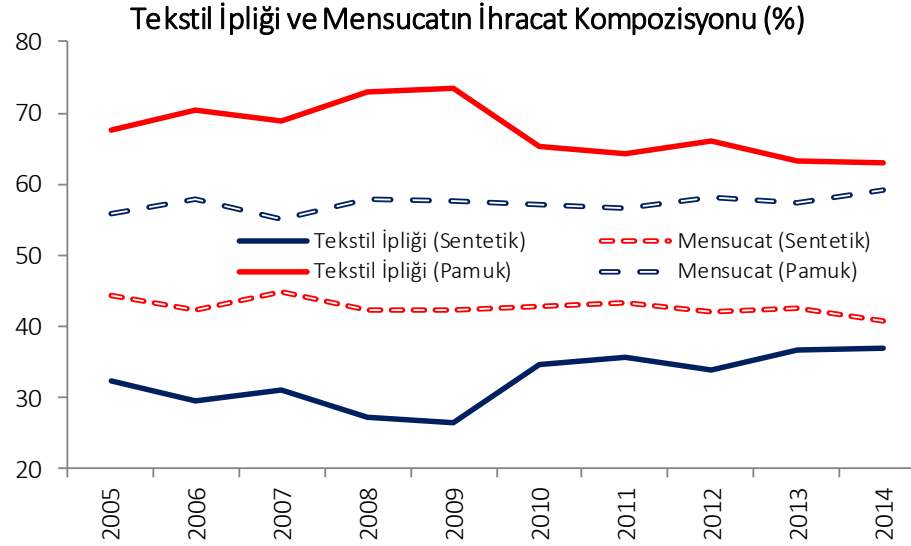
TÜRKİYE'DE TEKSTİL SEKTÖRÜ / ÜRETİM MALİYETLERİ

Ana Maliyet Kalemlerinin Payı(%)		Tekstil (Genel)	Tekstil (Boya-Terbiye İşlemleri)
Ana Madde/Kimyasal Malzeme		33	15
Yardımcı Madde	Boyar Madde	4	10
	Diğer Yardımcı Madde	7	-
İşçilik/İnsan Kaynakları		25	26
Amortisman		7	17
Enerji		9	16
Finansman		3	2
Bakım onarım		2	3
Diğer masraflar		10	11
Toplam		100	100

- Tekstil sektöründe faaliyet gösteren firmalar ile yapılan anketler neticesinde derlenen ve Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından paylaşılan verilere göre boya ve terbiye işlemleri ile iştigal eden firmalar hariç tekstil sektörünün genelinde en önemli girdi maliyetini hammaddeler (%44) oluşturmaktadır. Sektörün temel hammaddeleri ise pamuk ve yapay elyaftan oluşmaktadır. Yapay elyafın önemli bir kısmı sentetik elyaftan oluştuğundan çalışmanın kalanında yapay elyafın sentetik olanı değerlendirmeye alınmıştır. İşçilik maliyetleri ise ikinci sırada gelmektedir.
- Boya ve terbiye işlemlerinde ise hammaddenin toplam maliyetler içindeki payı azalmakta, amortisman ve enerji giderleri öne çıkmaktadır.

Kaynak: Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Tekstil, Hazırgiyim ve Deri Ürünleri Sektörleri Strateji Belgesi ve Eylem Planı

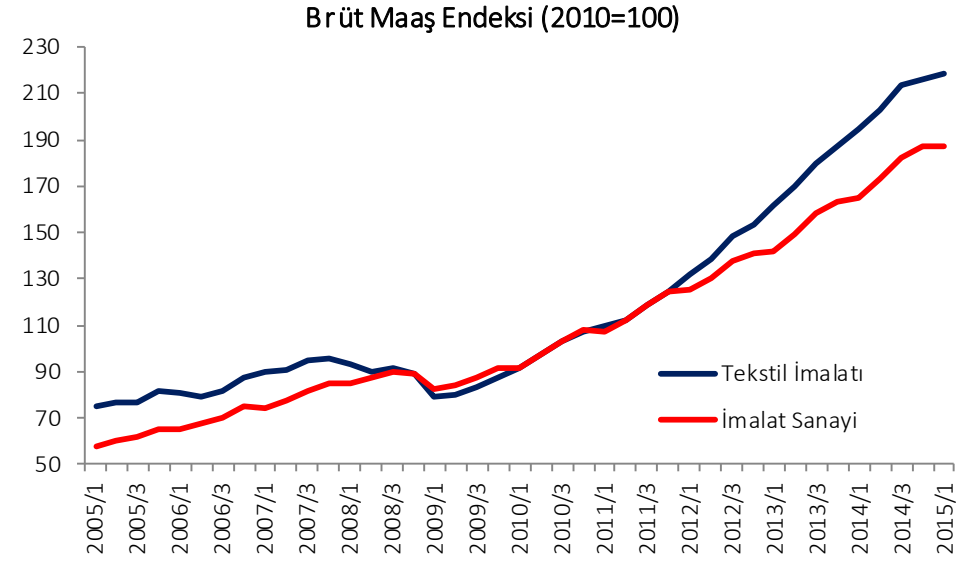
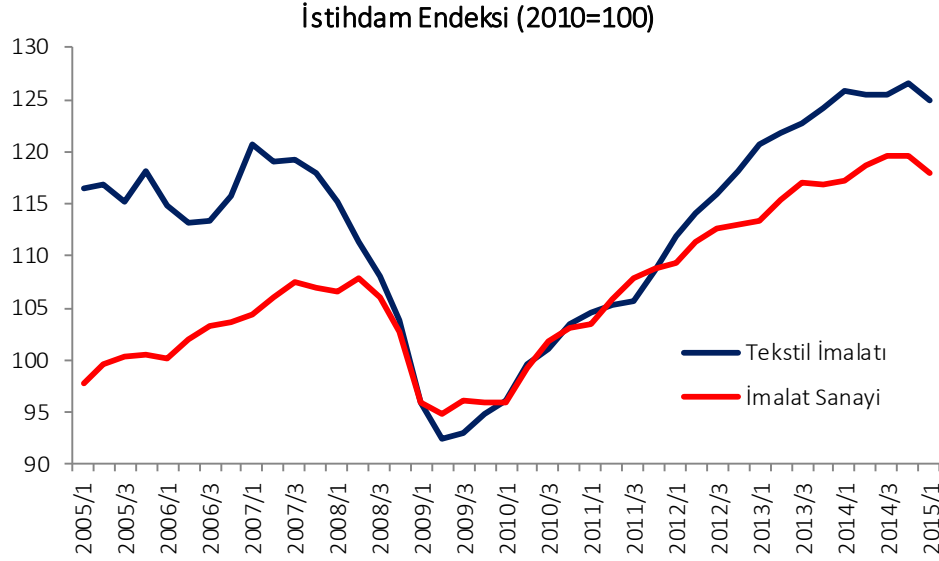
TÜRKİYE'DE TEKSTİL SEKTÖRÜ / HAMMADDE

- Son yıllarda dünyada sentetik liflerin üretimi ve tekstil sektöründe kullanımı artış kaydetse de pamuk sektörün stratejik hammaddeleri arasında yer almaktadır.
- Türkiye'de tekstil ihracatının büyük bir kısmını oluşturan iplik ve mensucatın kompozisyonunda pamuk ürünlerinin yaklaşık üçte ikilik paya sahip olması da bu durumu teyit etmektedir. Son yıllarda, sentetik ürünlerin iplik ihracatı içerisindeki payı yukarı yönlü bir seyir izlemesine karşılık mensucat ihracatı içerisindeki payı bir miktar gerilemiştir.

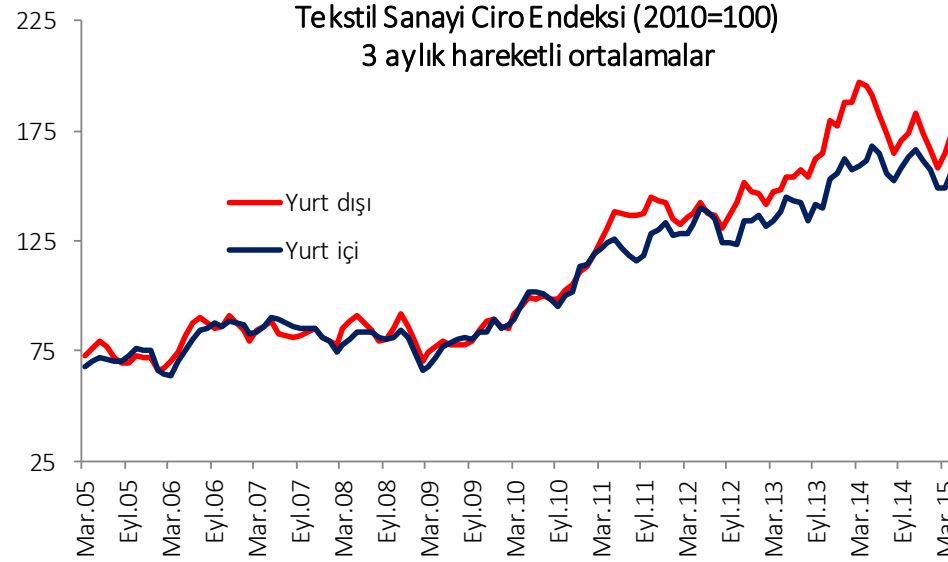
Kaynak: TÜİK, Datastream, İAB Hesaplamaları

TÜRKİYE'DE TEKSTİL SEKTÖRÜ / İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ

- Tekstil sektöründe istihdam, esnek üretim yapısı nedeniyle imalat sanayiine kıyasla daha dalgalı bir seyir izlemektedir. Son dönemde, sektördeki faaliyetin canlı bir seyir izlemesi istihdam edilen kişi sayısının artmasına olanak sağlamış ve tekstil sektöründe istihdam artışı imalat sanayine kıyasla daha hızlı olmuştur.
- Tekstil sektöründe maaşlar, kriz dönemi hariç tutulduğunda, imalat sektörüne kıyasla daha fazla artış kaydetmiştir. İşçilik giderlerinin sektörün toplam maliyetlerinde %25'lik paya sahip olduğu dikkate alındığında, maaşlardaki artışın sektörün rekabetçilik düzeyini olumsuz etkilediği ve kâr marjı üzerinde baskı yarattığı görülmektedir.

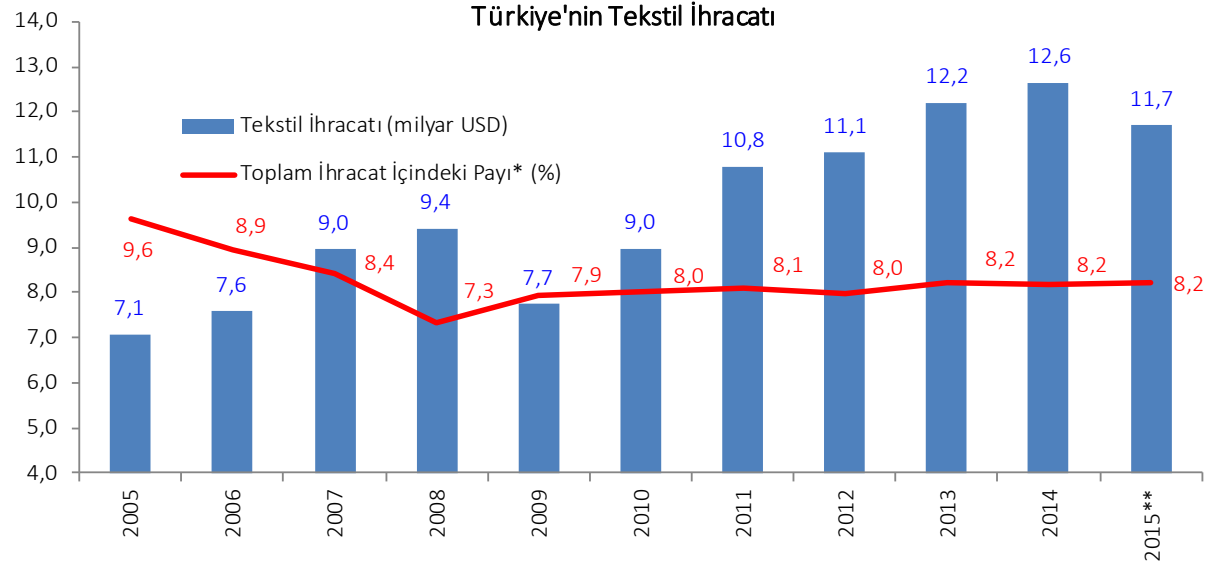
TÜRKİYE'DE TEKSTİL SEKTÖRÜ / CİRO

- 2005-2014 döneminin ilk yarısında tekstil sektörünün yurtiçi ve yurtdışı cirosunun genel olarak benzer bir seyir izlediği görülmektedir. İkinci yarıda ise, özellikle 2011 yılında pamuk fiyatlarındaki artışın hızlanmasının ardından dünyada maliyet yönlü baskıların artması, bölge ülkelerine kıyasla işçi ücretlerinin daha düşük olduğu Türkiye'yi avantajlı kılmıştır. Son 2 yıllık dönemde yurt içi satışların tüketim harcamalarındaki ılımlı artış nedeniyle nispeten baskı altında kalması, sektörün yurt dışı satışlara yönelmesinde etkili olmuştur. Sektörün ciro endekslerindeki söz konusu durum ihracatın sektör açısından önemini teyit etmektedir.

Kaynak: TÜİK

TÜRKİYE'DE TEKSTİL SEKTÖRÜ / İHRACAT

*Parasal olmayan altın hariç

** Ağustos 2015 itibarıyla yıllıklandırılmış veri

- Küresel krize kadar olan dönemde yıllık bazda artış eğiliminde olan tekstil ürünleri ihracatı, küresel krizin etkisi ile birlikte 2009 yılında %18 daralmıştır. İzleyen dönemde ise, Çin'in dünya piyasalarında artan varlığına rağmen sektörün ihracatı toparlanmış ve yükseliş eğilimini sürdürmüştür. 2014 yılında sektörün ihracatı 12,6 milyar USD seviyesinde gerçekleşmiştir. Sektördeki ihracat, girdi sağladığı giyim ürünleri ile birlikte değerlendirildiğinde 29 milyar USD'ye ulaşmaktadır.
- Tekstil sektörünün toplam ihracat içerisindeki payı küresel krizin ardından düşüş kaydetmesine karşı %8 civarında yüksek bir düzeyde seyretmektedir.

Kaynak: TÜİK, İAB Hesaplamaları

TÜRKİYE'DE TEKSTİL SEKTÖRÜ / ÜRÜN GRUPLARI İTİBARIYLA İHRACAT

Toplam İhracat (milyar USD)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015*	Değ. ** (%)
Halılar ve diğer yer kaplamaları	0,7	0,7	1,0	1,2	1,1	1,3	1,6	2,0	2,2	2,4	2,2	12,7
Dokumaya elverişli maddelerden diğer hazır eşyal	2,0	1,9	2,1	2,1	1,6	1,8	2,1	1,9	2,2	2,3	2,1	0,9
Tekstil iplikleri	1,0	1,2	1,2	1,2	1,1	1,3	1,7	1,7	1,8	1,8	1,7	5,3
Sentetik filamentler ve mensucat	1,1	1,2	1,4	1,6	1,3	1,4	1,5	1,6	1,7	1,8	1,7	4,3
Örme mensucat	0,6	0,8	1,0	1,1	1,0	1,3	1,5	1,6	1,7	1,7	1,5	10,3
Pamuklu mensucat	0,9	0,9	1,2	1,1	0,9	1,0	1,2	1,1	1,3	1,3	1,1	2,7
Özel iplikler ve dokunmamış mensucat	0,3	0,4	0,5	0,5	0,4	0,5	0,7	0,7	0,8	0,8	0,8	8,8
Kordelalar, etiketler ve tüller	0,4	0,4	0,4	0,4	0,2	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	-1,4
Diğer maddelerden dokunmuş mensucat	0,2	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	-1,5

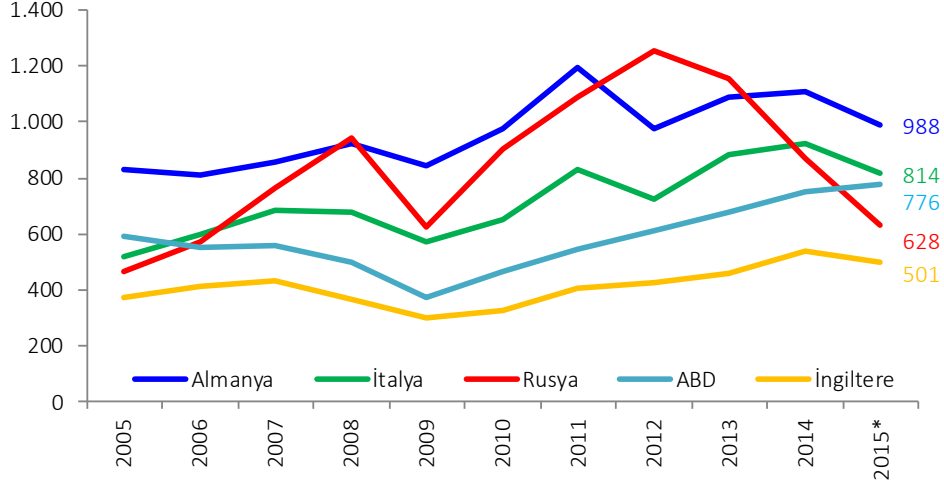
*Ağustos 2015 itibarıyla yıllıklandırılmış veri

**2005-2015 arası yıllık ortalama

- Son 10 yıllık dönemde, tekstil ürünleri içerisinde dış ticaretin en hızlı arttığı halılar ve diğer yer kaplamaları grubunda 2014 yılında 2,4 milyar USD'lik ihracat gerçekleştirilmiştir. İkinci en yüksek ihracat, ev tekstili ürünlerini de kapsayan dokumaya elverişli maddelerden diğer hazır eşyalar kaleminde yapılmıştır. Sentetik filamentler ve mensucat ihracatı 1,8 milyar USD'ye ulaşmıştır. Hammaddede dışa bağımlılığın arttığı pamuklu mensucat grubunda ihracat hacmi ise 1,3 milyar USD olmuştur.

TÜRKİYE'DE TEKSTİL SEKTÖRÜ / İHRACAT PAZARLARI

Türkiye'nin Ülkeler Bazında Tekstil İhracatı (milyon USD)

* Ağustos 2015 itibarıyla yıllıklandırılmış veri

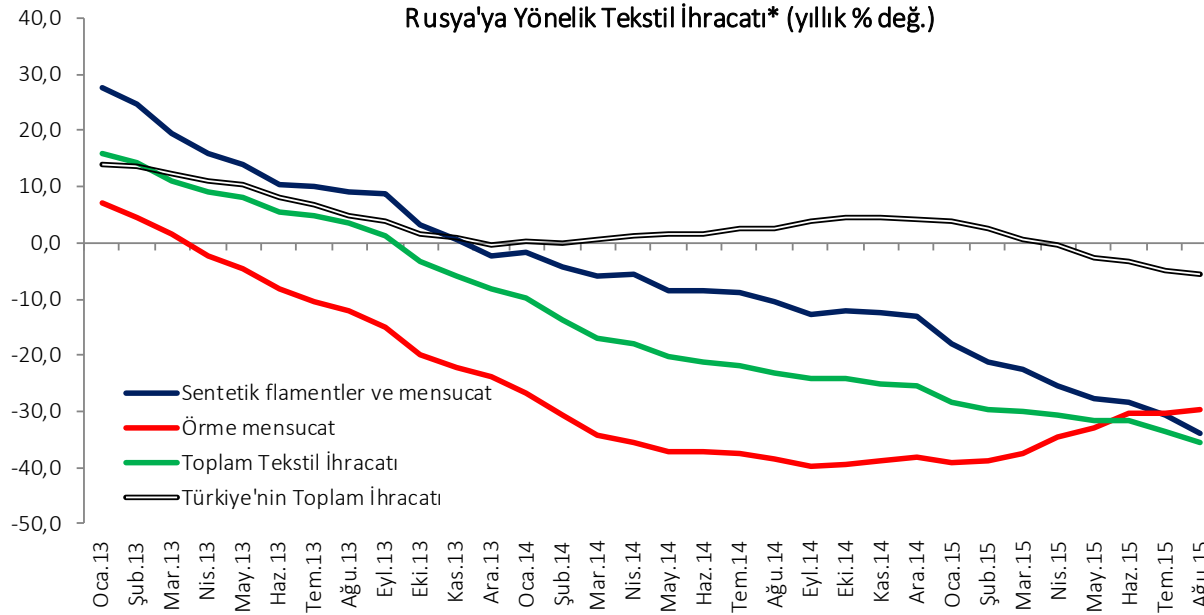
Toplam Tekstil İhracatında İlk 5 Ülkeye Yapılan İhracatın Alt Gruplara Göre Dağılımı - 2015*

(milyon USD)	Almanya	İtalya	ABD	Rusya	İngiltere
Dokumaya elverişli maddelerden diğer hazır eşyalar	485	76	224	37	101
Tekstil iplikleri	90	200	71	63	132
Örme mensucat	39	277	20	189	25
Halılar ve diğer yer kaplamaları	120	26	272	37	83
Sentetik filamentler ve mensucat	88	44	87	182	92
Pamuklu mensucat	72	134	28	19	19
Toplam	988	814	776	628	501

- Türkiye'nin en büyük 5 pazarına yönelik ihracat son 10 yıllık dönemde genel olarak yukarı yönlü bir seyir izlenmiştir. 2014 yılında 1,1 milyar USD ile Almanya en fazla tekstil ihracatı gerçekleştirilen ülke olurken, dünyanın büyük hazır giyim üreticilerinden İtalya'ya 925 milyon USD tutarında ihracat yapılmıştır.
- Ürün bazında ihracat kompozisyonu incelendiğinde, Türkiye'de tekstil sektörünün rekabetçiliği daha net bir şekilde anlaşılmaktadır. İlk 5 pazara gerçekleştirilen ihracatta birinci sırada yer alan ürünler farklılık teşkil etmektedir. 2014 yılında Almanya'ya gerçekleştirilen ihracatın 548 milyon USD'lik kısmını dokumaya elverişli maddelerden diğer hazır eşya ve takımlar oluşturmuştur. İtalya'ya hazır giyim sektöründe kullanılmak üzere 329 milyon USD'lik örme mensucat satışı yapılmıştır. ABD'ye yapılan ihracatta halılar ve yer kaplamaları 272 milyon USD'ye ulaşmıştır.

Kaynak: TÜİK

TÜRKİYE'DE TEKSTİL SEKTÖRÜ / RUSYA'YA İHRACAT

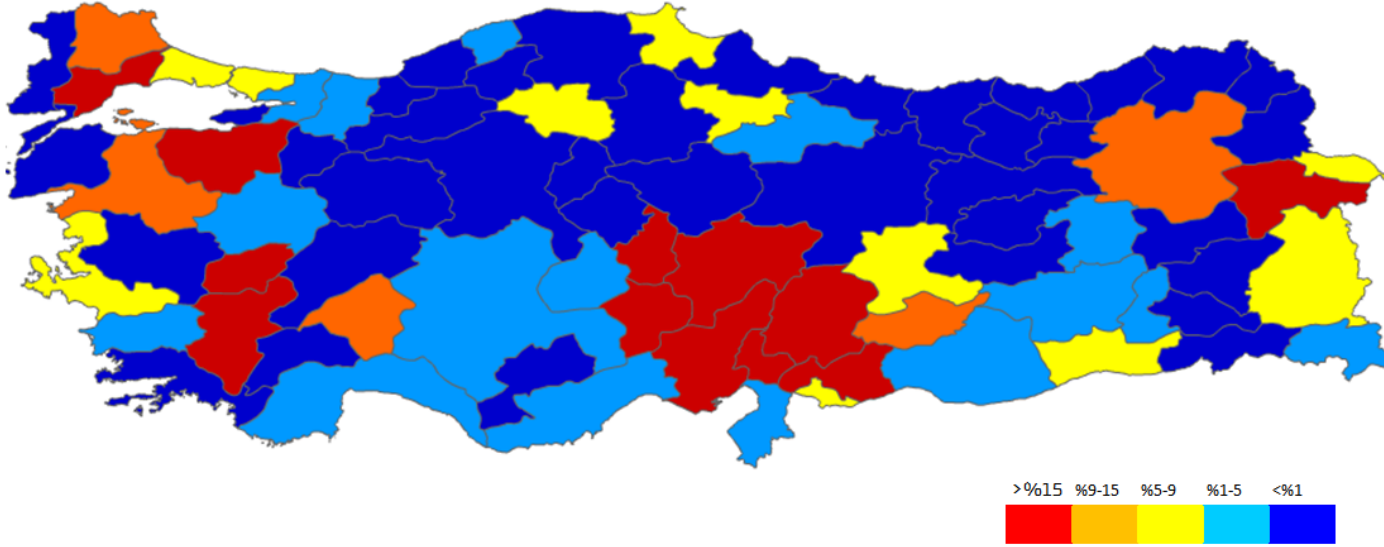
- 2012 yılında tekstil ürünleri ihracatında ilk sırayı alan Rusya ise, izleyen dönemde ekonomisindeki yavaşlama ve rubledeki değer kaybı nedeniyle bu konumunu kaybetmiştir.
- Sentetik filamentler ve devamsız liflerden mensucat başta olmak üzere sektörün ihracatında Rusya'nın yüksek payı dikkat çekmekte olup Rusya ekonomisinde yaşanan sorunların sektör üzerindeki etkileri belirgin şekilde hissedilmeye devam etmektedir. Nitekim, 2015 yılının ilk 8 ayında Rusya'ya yönelik sentetik filamentler ve devamsız liflerden mensucat ihracatı 2014'ün aynı dönemine göre %42 gerilemiştir.

Kaynak: TÜİK

(*) 12 aylık hareketli toplamlara göre hesaplanmıştır.

TÜRKİYE'DE TEKSTİL SEKTÖRÜ / İLLER BAZINDA İHRACAT

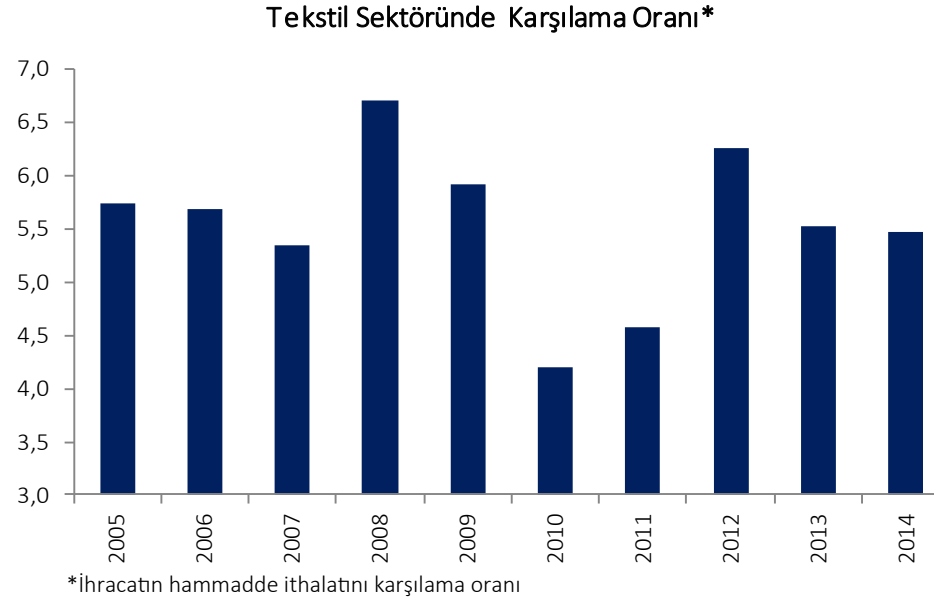
İLLERİN İHRACATINDA TEKSTİL ÜRÜNLERİNİN PAYI (%)

- Tekstil ürünleri ihracatında, İstanbul diğer ürünlerde olduğu gibi ilk sırada yer almaktadır. İkinci sırada, son yıllarda en hızlı gelişen illerden olan Gaziantep yer alırken, bu ili Bursa ve Denizli gibi tekstil kentleri izlemektedir.
- Tekstil ürünleri ihracatının ilin toplam ihracatı içerisindeki payı hesaplanarak, tekstil sektörünün önem arz ettiği iller belirlenmiştir. Yoğunlaşmanın en fazla olduğu ilk üç il sırasıyla Kahramanmaraş, Uşak ve Gaziantep'tir. Söz konusu illerde en fazla ihraç edilen ürünler sırasıyla tekstil iplikleri, dokunmuş maddelerden diğer hazır eşyalar (ev tekstili) ve halılardır. Bu illeri Denizli, Tekirdağ, Adana, Kayseri, Nevşehir, Ağrı, Osmaniye, Bursa ve Niğde izlemektedir.
- Bölgesel olarak değerlendirildiğinde ise, pamuk üretiminin yaygın olduğu Doğu Akdeniz bölgesinin bu alanda ön plana çıktığı görülmektedir.

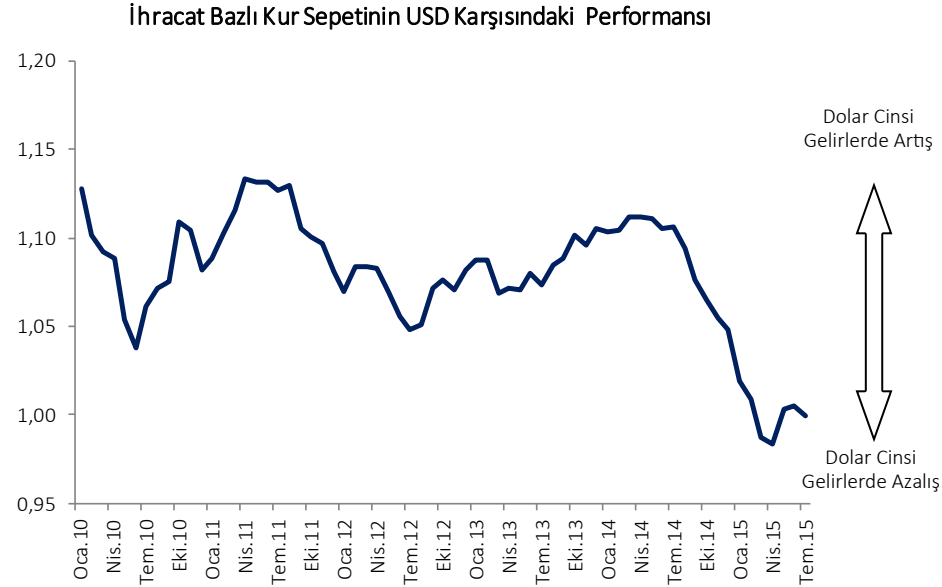
Kaynak: TÜİK, İAB Hesaplamaları

TÜRKİYE'DE TEKSTİL SEKTÖRÜ / YAPISAL FAKTÖRLER

- Tekstil sektörünün toplam ihracatı tekstil hammaddesi ithalatına oranlanarak 1 USD'lik hammadde ithalatı karşılığında yapılan ihracat (tekstil sektöründe karşılama oranı) hesaplanmıştır. 2005-2014 döneminde sektörde karşılama oranının yıllar içerisinde dalgalı bir seyir izlediği görülmektedir. 2010 ve 2011 yıllarında hammadde ithalatının artmasının yanı sıra pamuk fiyatlarının yükselmesi sektörün döviz kazandırıcı etkinliğini düşürmüştür. 2012 yılında tekstil sektöründe ihracatın hammadde ithalatını karşılama oranı gerileyen maliyetler nedeniyle tekrar yükselmiştir.

TÜRKİYE'DE TEKSTİL SEKTÖRÜ / YAPISAL FAKTÖRLER

- Tekstil ürünlerinin ihraç edildiği ülke para birimlerinden oluşan ve ülkelerin Türkiye'nin toplam tekstil ihracatındaki payına göre ağırlıklandırılarak hesaplanan kur sepeti 2014'ün ikinci yarısında euro ve rublenin dolar karşısında değer kaybetmesi nedeniyle gerilemiştir. Bu durum, sektörün kârlılığını olumsuz yönde etkilemektedir.
- Fed'in faiz artırımına başlamasının beklendiği önümüzdeki dönemde dolardaki güçlü seyrin süreceği öngörülmektedir. Bu durumda, gerek euroda gerekse rublede zayıf seyrin devam edeceği ve bu durumun da sektörün kârlılığı üzerinde baskı yaratabileceği düşünülmektedir. Öte yandan, TL'nin önemli ölçüde değer kaybetmesinin rekabet avantajı yaratmak suretiyle ihracatçı firmalar üzerindeki söz konusu etkiyi bir miktar sınırlandırabileceği tahmin edilmektedir.

Kaynak: TÜİK, Datastream, İAB Hesaplamaları

TÜRKİYE'DE TEKSTİL SEKTÖRÜ / 10. KALKINMA PLANI ve DİĞER DÜZENLEMELER

- Kalkınma Bakanlığı'nın 2014-2018 yıllarını kapsayan 10. Kalkınma Programı'nda göre, önümüzdeki dönemde Türk tekstil sektöründe katma değeri yüksek ürünlerin payının artırılması ve ihracatın ivmelendirilmesi amaçlanmaktadır. 2014 yılında 12,6 milyar USD düzeyinde olan tekstil ihracatının 2018 yılında 20 milyar USD'ye çıkarılması hedeflenmektedir.
- Son yıllarda, dış ticaret hacminin hızlı ve belirgin bir yükseliş kaydettiği halı ve yer kaplamaları ihracatının bu eğilimini koruması beklenmektedir. 2018 yılında ilgili ürün grubu ihracatının 3,7 milyar USD ile dünya pazarında %20'lik paya sahip olacağı öngörülmektedir.
- Hayata geçirilen yeni teşvik sistemiyle birlikte düşük gelişmişlik düzeyindeki illerde yoğunlaşmaya başlayan tekstil sektörü, önümüzdeki dönemde de işgücü piyasalarına olumlu katkısını sürdürecektir. 2018 yılında, tekstil sektöründeki istihdamın 800 bin kişiye ulaşacağı tahmin edilmektedir.
- Programda Türk tekstil sektöründe yatırımları sürdürülebilir kılmak amacıyla başlıca sorunlara da yer verilmiştir.
 - ◆ *Yüksek katma değerli ürün üretiminde istenilen seviyeye gelinememesi*
 - ◆ *Teknik tekstillere yönelik politikaların olmaması*
 - ◆ *AB ile imzalanan Gümrük Birliği anlaşmasının gözden geçirilmesi*
 - ◆ *Hammadde temininde yaşanan sorunlar*
- Üretim maliyeti bakımından rakip Asya ülkelerine kıyasla dezavantajlı konumda olan tekstil ürünleri antidamping uygulamaları gibi ticaret politikası önlemleriyle korunmaktadır. Nitekim, Mayıs 2015 itibarıyla iç piyasayı koruma amacıyla yürürlükte olan 136 antidamping uygulamasından 43 tanesi tekstil ürünlerini kapsamaktadır.

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı

IV. GENEL DEĞERLENDİRME ve BEKLENTİLER

GENEL DEĞERLENDİRME ve BEKLENTİLER

- Küresel ölçekte tekstil sektörü gelişmekte olan ülkelerin baskın olduğu bir görünüme sahiptir. 2000’li yılların ikinci yarısından itibaren dünya ticaretindeki liberalleşmenin hız kazanması Çin’in dünya piyasalarındaki etkinliğini tekstil sektörüne yansıtmasına uygun bir zemin sağlamıştır. Dünyada en büyük tekstil üreticisi konumundaki Çin, 2014 yılında toplam ihracatın yaklaşık üçte birlik kısmını gerçekleştirmiştir. Hammaddeye erişim kolaylığı ve ucuz işgücü avantajı ile ön plana çıkan Hindistan ikinci sırada bulunmaktadır. Almanya, ABD ve İtalya gibi gelişmiş ülkeler ise yüksek katma değerli tekstil ürünleri ile dünya pazarında yer almaktadır.
- Çin ve Hindistan’da tekstil sektörünün önümüzdeki dönemde yavaşlama kaydetmesi öngörülmektedir. Çin Hükümeti tarafından uygulanan yapısal dönüşüm programı kapsamında, tekstil sektörüne verilen teşviklerin azalmasının yanı sıra ülkede yükselen refahın ucuz iş gücü maliyeti avantajını azaltması sektördeki aktiviteyi olumsuz yönde etkileyecektir. Hindistan’da ise, tekstil sektörünün hazır giyim sektörünün hızına ayak uyduramaması ve sektöre yapılan yatırımların düşük seviyelerde kalması sonucunda tekstil sektörünün dışa bağımlı hale gelmesi gibi sorunlar bulunmaktadır.
- Asya pazarında ucuz işgücü maliyeti avantajını koruyan Bangladeş, Vietnam ve Pakistan’da tekstil üretimi artmaktadır. Devam eden yatırımların da etkisiyle bu ülkeler, orta vadede Çin’in kıstığı tekstil ürünleri üretimini ikame edebilecek bir görünüm sergilemektedir. Öte yandan, Asya menşei ürünler katma değer yaratma konusunda başarılı olamamaktadır.

GENEL DEĞERLENDİRME ve BEKLENTİLER

- Türkiye’de tekstil sektörü gerek imalat sanayi içerisinde aldığı yüksek pay gerekse yaratmış olduğu yüksek istihdam ile önemli bir yere sahiptir. Net ihracatçı konumunda olan tekstil sektörü yüksek katma değerli ürünleri ve küresel ticarete entegrasyon yeteneği ile rekabetçi sektörler arasında yer almaktadır.
- Türkiye’de tekstil sektörü, dünya pazarındaki rekabetçiliğini güçlü altyapısına borçludur. Tüketici taleplerine uygun üretim yapma niteliğine sahip sektör, ürün geliştirme, yenilikçilik ve markalaşma faaliyetleriyle de diğer ülkelerden ayrılmaktadır.
- Küresel krizle birlikte sektörün başta Avrupa pazarına olmak üzere ihracatı hızlı bir artış eğilimi sergilemiştir. 2014 yılında gerçekleştirilen 12,6 milyar USD’lik ihracatta ilk beş sırada Almanya, İtalya, Rusya, ABD ve İngiltere yer almıştır. Öte yandan, hızlı büyüyen pazarlardan Rusya’ya ihracat son 2 yıllık dönemde ülke ekonomisindeki belirsizlikler ile gerilemektedir. Bu dönemde, ihracatın tutar olarak gerilemesine rağmen pazar payının korunması Türk tekstil ürünlerinin yüksek rekabetçiliğini teyit etmektedir.
- 2015 yılına kıyasla daha olumlu olmakla birlikte Rusya’da ekonomik aktivitedeki zayıf seyrin 2016 yılında da sürmesi beklenmektedir. Bu çerçevede, söz konusu durumun sektör üzerindeki aşağı yönlü riskleri artırdığı düşünülmektedir. Ancak, alternatif pazar arayışları ile birlikte olumsuz görünümün kısmen bertaraf edilebileceği sektör temsilcileri tarafından ifade edilmektedir.
- 2015 başında Türkiye ve İran arasındaki tercihli ticaret anlaşmasının yürürlüğe girmesi ve karayolu taşımacılığındaki sorunların ortadan kalkmasıyla ilk 8 aylık dönemde tekstil ürünleri ihracatı bir önceki yılın aynı dönemine göre %20’lik artış kaydederek 238 milyon USD’ye ulaşmıştır. Türkiye’nin ihracat performansı açısından, 77 milyonluk nüfusuyla güçlü bir iç pazara sahip olan İran’ın, Rusya gibi iç karışıklıklar yaşayan çevre ülkelerin iç talebindeki düşüşü telafi etmede önemli bir rol oynaması beklenmektedir.
- Mazot, gübre ve su gibi artan girdi maliyetlerine rağmen küresel piyasalardaki arz/talep koşulları nedeniyle son yıllarda gerileyen pamuk fiyatları, hızlı bir büyüme potansiyeli olan Türk tekstil sektörünün istikrarına yönelik belirsizlikleri gündeme getirmektedir. Mevcut konjunktürde Türkiye’de pamuk üretimi verilen devlet destekleriyle teşvik edilmektedir.

GENEL DEĞERLENDİRME ve BEKLENTİLER

- Türkiye’de sentetik elyaf ve iplik ihracatı son yıllarda artış eğiliminde olmasına karşılık üretim kapasitesi diğer tekstil ülkelerine kıyasla düşük seviyelerde kalmaktadır. Nitekim, AB uygulamalarına paralel olarak bu konuda ülkemizde de sentetik elyaf ve iplik yatırımları devlet tarafından desteklenmemektedir. Önümüzdeki dönemde hammaddeye ulaşım konusunda olası risklerin ortadan kaldırılmasının yanı sıra teknik tekstil ürünlerinin imalatında önem taşıyan bu ürünlerin Türkiye’de yeterli kapasitede üretilmesi gerekmektedir.
- Sektörün kârlılığı açısından önem teşkil eden pamuk fiyatlarının arz fazlalığı olacağı yönündeki beklentilerle birlikte önümüzdeki dönemde düşük seviyelerdeki seyrini koruyacağı öngörülmektedir. Bu durum sektörün kârlılığını olumlu yönde etkileyecektir.
- Son 1 yıllık dönemde keskin bir düşüş kaydeden petrol fiyatlarının, önümüzdeki dönemde önemli üreticilerden İran’a yönelik ambargonun kalkmasıyla zayıf görünümünü sürdürmesi ve sentetik ürünleri girdi olarak kullanan tekstil firmalarını olumlu yönde etkileyebileceği tahmin edilmektedir.
- Fed’in faiz artırımına başlamasının beklendiği önümüzdeki dönemde dolardaki güçlü seyrin süreceği öngörülmektedir. Bu çerçevede, gerek euroda gerekse rublede zayıf seyrin devam edeceği ve ihracat pazarlarının yapısı dikkate alındığında söz konusu para birimlerinin dolar karşısındaki değer kaybının sektörün kârlılığını baskılayabileceği düşünülmektedir. Öte yandan, TL’nin önemli ölçüde değer kaybetmesinin ihracatçı firmalar üzerindeki söz konusu etkiyi bir miktar sınırlandırabileceği tahmin edilmektedir.

YASAL UYARI

Bu rapor Bankamız uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır ve hiçbir şekilde finansal enstrümanların alım veya satımı konusunda tavsiye veya finansal danışmanlık hizmeti sağlanması olarak yorumlanmamalıdır. Bu raporda yer verilen görüş ve değerlendirmeler, hiçbir şekilde Türkiye İş Bankası A.Ş.'nin kurumsal yaklaşımını yansıtmamakta olup, raporu kaleme alan uzmanların kişisel görüş ve değerlendirmeleridir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgi, görüş ve değerlendirmelerin doğru, değişmez ve eksiksiz olması konusunda herhangi bir şekilde garanti vermemektedir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgilerde herhangi bir bildirimde bulunmaksızın değişiklik yapma hakkına sahiptir. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Türkiye İş Bankası A.Ş. hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir.

İşbu rapor üzerinde Bankamızın telif hakkı olup, Bankamızın yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.